

**Speelgoed maken
voor meervoudig
gehandicapten**

1 Voorwoord

Er is gebleken dat er duidelijk behoefte bestaat aan speelgoed en spelmateriaal voor meervoudig complex gehandicapte kinderen (M.C.G.-kinderen). Ouders en verzorgers van deze kinderen merken dat bestaand speelgoed vaak niet aansluit bij de belevingswereld van hun kinderen.

Samenwerking tussen de Stichting Speel-o-theek Nederland (S.S.N.) en de Bond van motorisch gehandicapten (BOSK), heeft het ontstaan van de werkgroep 'Speelgoed en spelmateriaal voor M.C.G.-kinderen' tot gevolg gehad.

Doel van deze werkgroep was:

- Inventarisatie van speelgoed en spelmateriaal voor M.C.G.-kinderen, waarmee ze zelf of met hulp kunnen spelen.
- Het samenstellen van een boek, waarmee deze ideeën ter beschikking worden gesteld aan belanghebbenden.

Uit deze werkgroep is in 1987 het boek 'Speelgoed maken voor meervoudig gehandicapten' ontstaan. Nu, twintig jaar later, blijkt dit boek nog steeds een grote schat aan informatie te bevatten die erg geschikt is voor de doelgroep. Daarom is het boek opnieuw uitgebracht, als e-boek. Het oorspronkelijk materiaal is hergebruikt en aangevuld met foto's van het speelgoed uit het boek zoals het nu gemaakt is voor Daan, een M.C.G. kindje. De speeltjes op de foto's zijn specifiek gemaakt voor de wensen van Daan. Bovendien is er uitgegaan van beschikbare materialen. Hierdoor kan het formaat of de uitvoering soms afwijken van de beschrijving.

Jolanda Rutten.

2 Tastspeelgoed

2.1 Inleiding

Een belangrijk aspect van de ontwikkeling van het kind is het opdoen van ervaringen door tasten. Dat kan zijn het aftasten van het eigen lichaam, of met de handen dingen in de directe omgeving voelen. Dat kan ook zijn het in de mond stoppen van voorwerpen en ze op die manier verkennen.

Ook door omrollen, omvallen, ergens overheenkruipen, of – lopen worden veel ervaringen opgedaan: stenen tegels voelen hard aan, ze kunnen koud zijn, maar als de zon erop heeft geschinen juist erg warm. Grassprietjes kietelen of prikken, ze voelen heel anders aan dan stenen tegels.

Meervoudig gehandicapte kinderen missen in het dagelijks leven veel van deze 'ervaring door voelen'. Daarmee ook het plezier dat je eraan kunt beleven. Maar van dat voelen kun je een spel maken, waarbij je allerlei materialen naar het kind toebrengt en waarbij je bewust het verschil tussen warm en koud, hard en zacht laat voelen.

In dit hoofdstuk wordt een aantal van die tastspelletjes beschreven. We beginnen met een lijst van daarvoor te gebruiken materialen. Daarna volgen spelideeën en tenslotte geven we een paar concreet uitgewerkte voorbeelden van tastspeelgoed.

2.2 Tastmaterialen

Bont

Vloerbedekking (grof of fijn)

Wol, gebreide of gehaakte lapjes

Badstof

Structuurplastic, bijvoorbeeld: antislipmateriaal, badmuts

Badmatje

Vilt

Fluweel

Leer

Schuimrubber

Schuurpapier (grof of fijn)

Aluminiumfolie

Kunstgras

Zeemleer

Schuurlapje

Gaas

Ribbelkarton

2.3 Tastspelletjes

Vingerverf uitsmeren op papier of een spiegel. Sommige kinderen vinden het heerlijk om benen, buik of armen vol te smeren met verf. Je kunt je kind in bad met de verf laten spelen.

Scheerschuim uitsmeren op tafel of op een spiegel. Het voelt zacht aan en het ruikt lekker. Het is gemakkelijk schoon te maken. Je kind kan hier niet alleen mee spelen, omdat scheerschuim giftig is.

Voet- of handafdrukken maken in gips, deeg of verf.

Zandspelletjes kun je doen met zand in een kleine bak. Hierin handen of voeten verbergen. Natuurlijk kan het ook in een grote zandbak, waar je kind helemaal in kan liggen. Het zand kan ook in combinatie met water worden gebruikt.

Behangboek. Vraag bij de schilder een oud behangboek met fluweel en structuurbehang. Elke bladzijde heeft een andere structuur.

Een *friemellap* is een stuk stof, waarop zowel met dik als met dun garen geborduurd is en waar verspreid over de hele lap knoopjes, haakjes en glittertjes zijn genaaid. Je kunt je kind er helemaal inrollen, je kind kan er overheen rollen of kruipen of er met de handen overheen gaan.

Zakjes van katoen, niet te dik, gevuld met pitten, rijst, bonen, blokjes. Je kind kan deze tastzakjes makkelijk pakken en vasthouden. Je kunt er natuurlijk ook poppetjes of beesten van maken.

Bakken gevuld met diverse materialen, zoals rijst, macaroni, bonen, schuim. In bakken kun je ook speelgoedjes verbergen die je kind kan opzoeken of die je zelf plotseling weer tevoorschijn haalt. Niet in de mond laten stoppen.

Kinderdeeg maken. Twee delen meel, een deel zout en water. Het blijft lang zacht en is lekker om te kneden.

Föhn. Veel kinderen vinden het lekker om de koude of warme luchtstroom van een föhn te voelen. Sommige kinderen schrikken van het geluid.

Een badmuts met structuur of bloemen erop voelt spannend aan. Eventueel opvullen met schuimrubber en een aantal mutsen naast elkaar plakken.

W.C.-papier. Je kind helemaal, of alleen armen en benen omwikkelen met W.C.-papier. Bij de minste of geringste beweging scheurt het papier. Het moedigt je kind aan om zelf te bewegen. Je kunt het ook afrollen en op een grote hoop gooien en er samen in rollebollen.

2.4 Tastcilinders

Het bijzondere van deze cilinderinsteekdoos is, dat de cilinders zijn bekleed met allerlei materialen. Aan het begin van dit hoofdstuk staat een lijst met materialen, waarmee je het hout kunt bekleden. Je kunt het hout ook in een bepaalde vorm zagen en schuren (bol, piramide). Er zijn verschillende mogelijkheden. De ronde cilinders zijn makkelijk te pakken en met de hand of mond te betasten. Het verschil in tastervaring zal daarbij een extra stimulans zijn om door te gaan met onderzoeken. Je zou het kind kunnen vragen alleen bepaalde cilinders eruit te halen. Door de ronde vorm kunnen de cilinders ook rollen, waardoor je een leuk samenspel kunt opbouwen. Wij geven drie diktes van cilinders aan. De dikte is afhankelijk van de grijpmogelijkheden van het kind. In het algemeen geldt, dat dunne cilinders het beste te hanteren zijn.

Materialen:

Multiplex A	2 maal 30 x 5 x 1,2 cm. _ 2 maal 27,6 x 5 x 1,2 cm.
Multiplex B + C	2 maal 30 x 30 x 1,2 cm.
Latjes D	4 maal 27,6 x 1,2 x 1,2 cm.
Stok E	of Ø 3,5 cm. Lang 160 cm. of Ø 2,8 cm. Lang 160 cm. of Ø 2,2 cm. Lang 160 cm.

16 verschillende tastmaterialen

Spijkers verloren kop 1"

Houtlijm

Bisonkit

Schuurpapier

Witte lakverf

Gereedschappen:

Potlood

Duimstok

Passer

Hamer

Houtzaag

Zaagboren 4,4 of 3,1 of 2,4

Stanleymes

Kwast

Werkwijze:

- De delen A, B, C en D op maat zagen;
- In de deksel de gaten aftekenen en uitboren.

Montage van de kist:

- Een van de zijwanden op de bodemplaat met houtlijm en spijkers

- bevestigen; daarna de andere zijwanden op de bodemplaat bevestigen;
- De delen onderling met elkaar verbinden met spijkers;
  - De spijkers verzinken en de bak gladschuren;
  - De bak schilderen.
- Montage van de deksel:
- 1,2 cm. Van de rand de latjes met houtlijm en spijkers bevestigen (de deksel mag iets klemmen);
  - De deksel schuren en schilderen.
- De cilinders:
- De stok in 16 stukken van 10 cm. Zagen, de uiteinden schuren;
  - De zestien verschillende tastmaterialen in vierkantjes van 4 x 4 cm., en in stroken van 11 x 5 cm. Knippen;
  - Op de kopse kant van de cilinder met bisonkit de vierkantjes plakken;
  - Na droging het overtollige materiaal wegknippen;
  - De cilinder beplakken en het overtollige materiaal recht afsnijden
  - De onderkant van de cilinder wordt niet beplakt omdat deze dan niet meer in het gat zou passen.

